

И вето против Југославије

Пропали девизни систем са платнобилансним позицијама, због којег се Југославија тешко задужила, наметнуо је хрватски лоби у Федерацији и словеначко настојање да као извозници уцењују остали део земље девизама. – Како је Анте Марковић подржао вето на уставне промене које се односе на порески систем и Народну банку Југославије, а сада их сам предлаже

Није далеко период важења девизног система који је тешко оштетио Југославију – девизног система са такозваним платнобилансним позицијама република и аутономних покрајина. То је период који је коначно разорио јединство Југославије и у коме се ова земља презадужила за сва времена.

Да ли је заборављена чињеница ко је захтевао такав систем?

Познато је да је то пре свега била Хрватска, надајући се да ће се девизама од туризма обогатити. Тај је систем наметнут земљи, утицајем хрватског лобија у федерацији и заслепљеношћу словеначког руководства да ће као такозвани велики извозници уцењивати остали део Југославије девизама.

Главна битка се водила око пореског и монетарног система и улоге Народне банке

Како смо прошли (и како су они прошли) видели смо. Где је тада био и шта је радио Анте Марковић? Шта је он заступао, а шта су заступали они који се сада желе јавности приказати као противници реформе?

Анте Марковић је све то време био

главна личност Хрватске: или председник владе или председник Председништва. Све битке које су се неколико година, а нарочито од 1982. до 1986. године, водиле у Скупштини Југославије око тог несрећног девизног система биле су судар Србије која га је рушила и Хрватске и Словеније које су га браниле. Анте Марковић је у Хрватској имао одлучујућу реч и кројио је ставове делегата.

Уз помоћ тадашње председнице савезне владе Милке Планинци Марковић је успео да Народна банка Југославије отплати иностранству хрватске дугове у висини од око 800 милиона долара. Потом је заиграла страховита инфлација, а долари су отплаћени Народној банци по „фиксном” курсу, десетоструко нижем од реалног.

То је неко (а зна се ко) морао платити.

Сада се Анте Марковић хвали да смо превазишли свађе око девизног система. А ко је заступао тај фамозни пропасти девизни систем, то не каже. Малтене да су сви све заборавили.

Радило се 1988. године на амандманима на Устав СФРЈ. То је био почетак првих стравних промена. Анте Марковић је био руководилац групе

за економска питања. И ту се водила огорчена битка у којој је Анте Марковић био кључна фигура која је онемогућавала суштинске промене.

Представници Србије (а то се може лако проверити из стенограма) заступали су становиште да је за престанак административног уплитања у привредна питања неопходно држави дати класичне економске функције. Пошто је питање спољнотрговинског и девизног система углавном већ било превазиђено, главна се битка водила око пореског система као и око монетарног система и улоге Народне банке Југославије.

Ко је кога натерао на реформу

Анте Марковић је био огорчени поборник да остане систем са девет народних банака (што нема ниједна земља на свету) и разбијени порески систем. И успео је, наравно вето и уз помоћ оних који желе јединствено тржиште, али да не плаћају адекватне порезе.

А сада, када је видео да се земљом не може управљати без тих макроекономских полуца, појављује се као „борац” и „предлагач” нових уставних амандмана!

Ко је кога натерао на реформу веома је јасно. И чiji се програм спроводи такође је јасно. Треба само прочитати све ставове Комисије за реформу Председништва СР Србије и СК Србије и упоредити их са ставовима СК Хрватске, чији је члан био (а ваља још и остао) Анте Марковић и на које је пресудно утицао, па ће бити јасно где су чији корени и шта су чији интереси.

Битка за реформу у овој земљи последњих десет година била је пре свега битка старих и нових снага. Анте Марковић никад није био у првим борбеним редовима за промене.

Анте Марковић је као личност међурепубличког компромиса, увек жељан успеха и власти, добро искористио свој тренутак. То не споримо. Зато је и добио подршку. Али ако га је добро искористио мора знати да је реформска оријентација сазрела деценију и да није он тај који ју је креирао.

С. Ј.

(Сутра: ЗА КАКВУ ЈЕ ЈУГОСЛАВИЈУ АНТЕ МАРКОВИЋ?)